



*Rừng bậc thang ở Banaue, Philippines và a mĩ cĩ y.*

**Trên nhĩng núi cao khoĩng 1.000m, nhĩng khu rừng bậc thang ở Banaue xanh rĩ màu mĩ non mĩ cĩ y. Tĩ điĩm cho phĩp ngĩm nhĩn, hĩnh ĩnh nhĩng ngĩĩĩ cĩ y lúa chĩ cĩn là nhĩng chú kĩĩn nhĩ màu đĩn. Nũ làm mĩt phĩp so sỏnh, rừng bậc thang Banaue hĩn hĩn rừng bậc thang Bĩc Hà bĩĩ sĩ đĩ sĩ và hoành trỏng.**

Tĩi bĩt chuyĩn xe chĩt lĩĩng cao cĩnh trĩĩng đĩ hĩc Santo Tomas khĩi hỏnh lĩc 22 giĩ đĩ đi thỏnh phĩ Ifugao, nĩĩ cĩ rừng bậc thang Banaue đĩĩc cĩng nhĩn là di sĩn vủn hoỏ thĩ giĩĩ. Nhĩn cỏc bĩn Tỏy trĩn xe trang bĩ chuyĩn đi mà tĩi phĩĩ chĩnh lĩng: đĩn soi đĩ đĩc sỏch ban đĩm, dĩng mĩn ngĩ che luĩn cĩ phĩn chỏn đĩ khĩng bĩ lĩnh, nĩĩc uĩng hoĩc bỏnh kĩo đĩ ỏn giĩm...

**Rừng bậc thang Banaue: kĩ quan thĩ 8**

Đến thăm thị trấn Ifugao thuộc đảo Luzon lúc 6 giờ sáng. Tôi và các bạn Tây thuê chung xe Jeepny đi vào trung tâm thị trấn nằm cách bến xe khoảng 4km và mỗi người mất 1 USD.

Ruông bậc thang Banaue xuất hiện tại Philippines cách đây 2.000 năm. Nằm trên địa hình đồi núi nên người dân Batad cần phải cày trồng ruộng trên sườn đồi. Họ đào đất và cày trồng trên sườn núi bằng các công cụ thô sơ bằng tay để trồng ruộng bậc thang Banaue như ngày nay. Ruông bậc thang Banaue được xếp hạng quần thể và rừng khoảng 10,360km<sup>2</sup>.

Người dân lên đồi trồng ruộng trên cao xuống ruộng thấp hơn để trồng cấy con suối trong rừng nằm ở phía trên các ruộng cao. Tôi đến đây khi người ta mới cấy lúa xong nên phía trên các ruộng bậc thang chỉ là màu xanh bắt mắt. Tôi thậm chí không biết Banaue đẹp như thế nào đây khi ruộng cây lúa trên ruộng kia chuyển sang màu vàng óng vào thời điểm chuẩn bắt thu hoạch. Đến với người Philippines, Banaue được xem như là kỳ quan thế kỷ 8 của thế giới.

Ruông bậc thang Banaue được UNESCO công nhận là di sản thế giới vào năm 1995. Nếu làm phép so sánh, ruộng bậc thang ở Bắc Hà đẹp hơn ở đây trải dài ruộng đều trên một vùng diện tích lớn, ruộng thưa xa Banaue đẹp hoành tráng.

### Xuống ruộng bậc thang Batad bằng gựa

Ruông bậc thang Batad cũng nằm trong cụm Banaue do UNESCO công nhận di sản thế giới và cách Banaue chỉ khoảng 15km. Để xuống đi vào thật khó vì nhiều người già xuất hiện, đường lầy lội và bụi mù trời. Cảm giác rất vui khi chủ nhân trên các xe chiếc Jeepny nhường đường cho nhau ở các khúc quanh, họ cúi chào nhau và cùng nhau xuống viên vấp khó. Người trên đường xuống này tôi đang thả hồn mình vào cảm giác ngày xưa: chuyển công tác của tôi đi từ Điện Biên Phủ qua Sa Pa bằng những cung đường rừng già này. Mất 1 giờ 15 phút tôi mới đến đường lầy lội đi vào ruộng bậc thang Batad.

Chủ chiếc "honda ôm" trao cho tôi chiếc gựa. Thì ra ruộng bậc thang Batad nằm trong một thung lũng, muốn đi đến đó phải xuống dọc ven theo một quần thể núi và gựa giúp tôi đi đến hơn. Trên đường đi, tôi lại có các em học sinh đang trên đường quay về nhà làm bữa trưa hành. Trong thời gian nghỉ ven đường, tôi hỏi các em có thích trồng ruộng Arroyo không. Các em trả

“không” với một người đi u r t d t khoát. Tôi hỏi thì sao, các em trả lời: “Với chúng bà y tham những quá!”

Nm gìa màu xanh bát ngát của ru ng b c thang là những b n làng của người Batad. Một vài khối b p nhà ai đã lên khi n c nh v t n i đây thêm t ch m ch u liêu. So với ru ng b c thang Banaue thì Batad không thể so sánh được về đ hoành tráng và đ p ngang ng a với các ru ng b c thang B c Hà.



*Đi u ru Hudhud bây giờ cũng được trình diễn bởi các công.*

### **Đi u hát ru Hudhud**

Ifugao, đi u hát ru Hudhud là di sản phi vật thể ưu tiên của Đông Nam Á được UNESCO

công nhận vào năm 1995. Đi u hát có t th k 17 và ch xu t hi n các t nh mi n b c Philippines. Hàng năm, vào ngày 1.5 t i Kiangán, chính quy n t ch c thi hát đ ch n ra ng i hát hay nh t năm đó. Đi u hát Hudhud này đ c nhà nhân lo i h c Francis Lambrecht mang đi trình di n qu c t sau khi nghiên c u v nó. Hudhud nh là m t b n h p ca đ c trình di n b i nh ng ph n tr Batad trong các d p: mùa thu ho ch, đám ma hay đám c i. Đi u Hudhud có th đ c trình bày kéo dài hai đ n ba ngày trong các l đ c bi t nói trên.

Tôi đ n Ifugao không đúng mùa l h i Hudhud và c nghĩ mình ch ng bao gi có th nghe đ c đi u hát này. Trên đ ng quay l i th tr n, tôi th y đôi v ch ng Tây đang l ng nghe nh ng ng i l n tu i ng i đ u l i vào th c hi n m t bài đ ng ca v i nh ng ti ng kêu Hudhud phát ra t mi ng h và tôi bi t đây chính là đi u Hudhud. Tôi th t s không hi u h mu n nói v đi u gì trong đi u hát đó, nh ng tôi c m nh n đ c bài đ ng ca đó r t đ ng đ u, lúc tr m lúc b ng.

H i ra m i bi t, th i x a các c là m t trong nh ng ng i hát Hudhud n i ti ng. Tu i tác đã cao, nên các c quy t đ nh ra đây m i ngày đ đ c hát cho du khách nghe và đ ng nh đi tìm l i mình trong quá kh . Hi n nay Ifugao có nhi u b n sao c a đi u Hudhud nên ít nhi u làm m t đi giá tr v n có c a đi u hát này.

**BÀI VÀ NH: NGUY N CHÍ LINH - ngu n: SGTT**